

บทที่ 6

สรุปและเสนอแนะ

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในเรื่อง “การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาเขตคลองเตย จังหวัดกรุงเทพมหานคร” มีลักษณะพิเศษด้วยกัน 3 ประการคือ

ประการแรก เป็นการวิจัยในลักษณะของชุดวิจัย กล่าวคือ โครงการนี้เป็น 1 ใน 12 โครงการวิจัยที่ครอบคลุมพื้นที่ระดับจังหวัด/อำเภอ 12 แห่ง กระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยที่แต่ละแห่งมีความอิสระจากกันในเรื่องของระเบียบวิธี (Methodology) แต่มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นระยะเพื่อแลกเปลี่ยนในมิติของข้อค้นพบ ข้อวิเคราะห์ และข้อสรุป

ประการถัดมาในส่วนของการศึกษานี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation action research) โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้กำหนดเป็น 3 ภาคคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายชุมชน โดยฝ่ายวิชาการได้ทำการฝังตัวนักวิจัยไว้ที่ชุมชน โดยจัดตั้งสำนักงานประสานงานไว้ที่สำนักงานเขตคลองเตย โดยมีนักวิจัยทำงานเต็มเวลาและทำการประสานข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลกับฝ่ายราชการตลอดเวลา ในส่วนของชุมชนได้เน้นที่การสร้างกลุ่มแกนนำ โดยประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการชุมชนลือค 4-5-6 ค่อนข้างเหนียวแน่น และผลักดันให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวเป็นผู้ประสานงานเชิงข้อมูลกับชุมชนต่าง ๆ รวมถึงการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดกิจกรรมเชิงวิชาการ

และประการท้ายสุด การสังเคราะห์เชิงวิชาการเน้นการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยอิงประโยชน์สูงสุดที่พึงมีกับชุมชน (Community based) และสร้างกลไกคืนความรู้ที่ภาควิชาการได้รับให้กับชุมชน เพื่อการขับเคลื่อนเชิงการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อไป

6.1 สรุป

จากการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่อง “การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาเขตคลองเตย จังหวัดกรุงเทพมหานคร” สามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้ คือ

6.1.1 สรุปภาพรวม

ในปัจจุบันกองทุนในชุมชนคลองเตย พบว่า มีความหลากหลายอย่างมาก และแต่ละกองทุนก็มีปัญหาแตกต่างกันไปบ้าง โดยสามารถแสดงให้เห็นรายละเอียดในภาพรวมได้ดังนี้

6.1.1.1 ประเภทกองทุนที่มีอยู่ในชุมชนคลองเตย แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

- 1) กองทุนกู้ยืมหมุนเวียน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) กองทุนให้เปล่า ได้แก่ กองทุนเยาวชนเพื่อการศึกษา
- 3) กองทุนเงินให้ยืม ได้แก่ กองทุนแม่ของแผ่นดิน

6.1.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในกองทุนแต่ละประเภท ได้แก่

1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบปัญหาดังนี้

(1) ลูกหนี้ขาดการส่งเงิน หรือไม่ส่งเงินคืนตามกำหนดเวลา ค่าช้ากว่าที่กำหนดไว้

(2) ลูกหนี้ย้ายหนีออกไปจากชุมชน ทำให้ไม่สามารถเก็บเงินคืนได้

(3) ภาวะการเมืองของประเทศที่ไม่แน่นอน ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและไม่ทราบทิศทาง หรืออนาคตว่า จะต้องทำอย่างไรกับเงินกู้ที่ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาลชุดก่อน คือ คิดว่าไม่จำเป็นต้องชดใช้คืน เนื่องจาก รัฐบาลชุดเก่าล้มสลายไปแล้ว ทำให้เกิดปัญหาการเบี้ยวหนี้ ไม่ต้องชดใช้คืน

(4) คณะกรรมการกองทุน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการเงินของกองทุน ไม่มีความซื่อสัตย์ในการบริหารการเงิน

(5) คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุน และไม่สามารถสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง กวระเบียบ วิธีการต่าง ๆ ในการกู้ยืมได้

(6) คณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการอนุมัติเงินกู้ บางครั้งอนุมัติให้กู้อย่างไม่เหมาะสม เกิดความลำเอียง เช่น ให้กู้ได้เฉพาะคนสนิท

(7) ขาดแคลนบุคลากร (พี่เลี้ยง) ผู้สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการกองทุน และประชาชนในชุมชนได้

(8) กฎระเบียบไม่ชัดเจน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการปฏิบัติ ทำให้สามารถพลิกแพลง หลบหลีก เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลได้

(9) ผู้กู้นำเงินที่กู้ได้ ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

2) กองทุนเยาวชนเพื่อการศึกษา

(1) ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน

(2) เยาวชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

(3) ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ปลดปล่อยละเลย ไม่ให้ความสนใจบุตรหลาน ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศึกษาที่กองทุนจัดขึ้น

3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน

- (1) ขาดสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- (2) ภาครัฐไม่ให้ความสนับสนุนเท่าที่ควร
- (3) คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารกองทุน
- (4) คณะกรรมการกองทุนบางท่านนำเงินไปใช้โดยไม่สามารถนำเงินกลับมาคืนได้ดั้งเดิม
- (5) ระเบียบกฎเกณฑ์ว่าด้วยเงื่อนไขในการขอรับเงินกองทุนไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนเมือง

6.1.1.3 แนวทางแก้ไขปัญห สำหรับกองทุนแต่ละประเภท

1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

- (1) เงินกู้เดิมผ่อนชำระเป็นรายเดือน แต่สมาชิกบางรายไม่สามารถผ่อนชำระได้ตามกำหนด จึงเรียกสมาชิกรายนี้มาปรึกษาหาทางแก้ไข โดยการให้สมาชิกผ่อนชำระเป็นรายวัน
- (2) ปัญหาหนี้สูญ แก้ไขโดยการนำดอกเบี้ยที่เก็บได้จากสมาชิกชดใช้แทนเป็นเงินต้นไปก่อน
- (3) ภาครัฐควรเข้ามาช่วยให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหากับคณะกรรมการกองทุนแต่ละชุมชน
- (4) ภาครัฐควรมีกฎหมายลงโทษที่ชัดเจน และใช้ได้จริงมากขึ้น ในกรณีถูกหักขาดการชำระคืนหนี้ หรือชำระไม่ตรงเวลา
- (5) ควรจัดให้คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนเข้าร่วมประชุมกันเป็นประจำ เพื่อหารือในประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไข โดยใช้มติที่ประชุมในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ
- (6) การดำเนินงานกองทุน จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่เข้มแข็ง กล้าตัดสินใจ มีความยุติธรรม และเป็นกลาง
- (7) ควรจัดให้มีอาสาสมัครภายในชุมชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการ ร่วมกับคณะกรรมการที่มีหน้าที่ประจำ เนื่องจากจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้
- (8) ควรมีการกำหนดรูปแบบ และวิธีการดักเตือน ลงโทษที่ชัดเจน เช่น
 - เตือนด้วยวาจา
 - เตือนด้วยหนังสือ
 - ฝ่ายเร่ร่อนหนี้สินติดตาม
 - ดำเนินการตามกฎหมาย

(9) มีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อร่วมพิจารณาตัดสินใจในการผ่อนผันหนี้สินของสมาชิก ด้วยการเปิดโอกาสให้สมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้สินตามกำหนด สามารถชี้แจงเหตุผลได้

(10) ภาครัฐควรมีระบบติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และผลตอบแทนต่าง ๆ จากการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

(11) ชุมชนควรจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนแต่ละกองทุน เพื่อความโปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุน

(12) คณะกรรมการกองทุนต้องประชาสัมพันธ์ชี้แจงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมโดยชัดเจน

(13) คณะกรรมการกองทุนควรมีการติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการอนุมัติกู้

(14) ผู้กู้จะสามารถกู้ได้ใหม่ ต่อเมื่อได้ผ่อนชำระเงินจนครบแล้ว

2) กองทุนเยาวชนเพื่อการศึกษา มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

(1) ภาครัฐควรกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนถึงอำนาจในการดำเนินกิจกรรมกองทุนของคณะกรรมการ

(2) คณะกรรมการกองทุนควรสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และเยาวชนให้เป็นแนวทางเดียวกัน ถึงประโยชน์จากการเข้าร่วมกองทุน

(3) ชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงการคืบหน้า กิจกรรมต่าง ๆ และผลตอบแทนจากการดำเนินงานกองทุนให้สมาชิกโดยรวมได้รับทราบ

3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

(1) รัฐ และชุมชนควรจัดตั้งกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุน

(2) คณะกรรมการกองทุนต้องประชาสัมพันธ์ชี้แจงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ให้ชัดเจน

(3) ควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาผ่อนผันการชำระหนี้สินของสมาชิกกองทุน

(4) ควรจัดให้มีการประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน โดยใช้เวทีในที่ประชุมเพื่อการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ

6.1.2 สรุปสภาพปัญหาของชุมชนคลองเตย

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนคลองเตยมีปัญหาที่หลากหลาย ซับซ้อน และซ้ำซ้อนอย่างมาก จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน สามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

- 1) สมาชิกในชุมชนขาดจิตสำนึกความสามัคคีร่วมกัน
- 2) สมาชิกในชุมชนไม่ได้รับข้อมูลเท่าที่ควร ในด้านต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมในชุมชน การดำเนินงานของชุมชน
- 3) สมาชิกในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ในการประชุมเผยแพร่ข่าวสารของชุมชน อย่างทั่วถึง
- 4) เขตคลองเตยเป็นเขตที่มีการแพร่หลายของปัญหายาเสพติดอย่างรุนแรง
- 5) จำนวนแรงงานต่างด้าวและผู้อพยพมาจากต่างจังหวัดมีจำนวนมากขึ้น
- 6) เกิดข่าวลือภายในชุมชน โดยคนในชุมชน สร้างความแตกแยก ขาดความสามัคคีมากขึ้นภายในชุมชน
- 7) ชุมชนคลองเตยเกิดปัญหาที่หลากหลาย และซับซ้อนมากขึ้น เช่น การว่างงาน ยาเสพติด เด็กด้อยโอกาส (กำพร้า) พ่อแม่วัยเยาว์ โรคเอดส์ สิ่งแวดล้อม (ขยะ/น้ำเน่า) ขาดแคลนงบประมาณ เป็นต้น
- 8) ขาดบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้กับชาวชุมชน เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

6.1.3 สรุปจุดเด่นของชุมชนคลองเตย

จากการศึกษา พบว่า ในชุมชนคลองเตยมีจุดเด่นที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

- 1) ชาวชุมชนคลองเตยมีความเป็นอยู่ตามวิถีสังคมชนบท ถึงแม้จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองก็ตาม อีกทั้งเป็นสถานที่รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มาจากที่ต่าง ๆ กันไป แต่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีการดำรงอยู่แบบเมืองร่วมกันได้ ด้วยความสามัคคี เกื้อกูลกัน ดังตัวอย่างที่สามารถเห็นได้ทั่วไปในชุมชน กล่าวคือ เมื่อผู้ปกครองครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งมีเด็กเล็ก และในบางครั้งไม่สะดวกในการดูแลบุตรหลานด้วยตนเอง เนื่องจากต้องออกไปทำกิจธุระนอกบ้าน ผู้ปกครองดังกล่าวสามารถฝากบุตรหลานไว้กับเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงให้ช่วยดูแลแทนได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการรับดูแลโดยคนทั้งชุมชน คือเพื่อนบ้านที่รับฝากดูแลไว้ ยังสามารถฝากเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงดูแลได้อีกต่อหนึ่ง ถือเป็นวิถีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพิง เอื้ออาทรกันของคนในชุมชน ตามแบบวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมชนบททั่วไปในประเทศไทย

ความเอื้ออาทรระหว่างกันของคนในชุมชนคลองเตย ยังปรากฏให้เห็นในเรื่องอื่น ๆ อีกหลากหลาย เช่น การฝากดูแลบ้าน ฝากซื้อของ และฝากดูแลตรวจตราพฤติกรรมของบุตรหลานของตนด้วย กล่าวคือ หากคนในชุมชนคนใด พบเห็นบุตรหลานของเพื่อนบ้านประพฤติตนไม่สมควรภายในบริเวณชุมชน ก็จะแจ้งให้ผู้ปกครองของเด็กคนดังกล่าวทราบ หรือหากมีความสนิมสนมกับเด็กเป็นการส่วนตัวอยู่แล้ว ก็สามารถให้การตักเตือนได้ในทันที ทำให้เยาวชนในชุมชนมีความประพฤติเป็นไปตามความถูกต้อง เหมาะสมมากขึ้น

2) คนในชุมชนคลองเตยมีความสามารถ และทักษะในการดูแลและจัดสวัสดิการเพื่อคนในชุมชนอย่างสูง ทั้งภายในชุมชนของตนเอง และแผ่ไปยังชุมชนข้างเคียงที่ร้องขอ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้แก่

(1) การเดินเวรยามรักษาความปลอดภัยด้านยาเสพติด โดยชุมชนคลองเตยถือ 4-5-6 ในช่วงเวลาตั้งแต่ 21.00 – 24.00 น. (โดยประมาณ) แต่หากมีเหตุร้ายเกิดขึ้น สามารถปฏิบัติงานเกินเวลา 24.00 น. ได้ตามความเหมาะสม หน้าที่หลักคือ การดูแล ตรวจตรา จับกุมทั้งผู้เสพยาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนในชุมชน และผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นการป้องปรามผู้ค้ามิให้กระทำการค้ายาเสพติดได้ โดยสะดวกในยามค่ำคืน สิ่งสำคัญ คือ สามารถลดปัญหาการเสพยาของเยาวชน และป้องกันเยาวชนจากยาเสพติด อีกทั้งเป็นการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชนที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การเกิดไฟไหม้ หรือลักเล็กขโมยน้อยในยามวิกาล เป็นต้น

(2) การให้บริการจับงูทุกชนิด ทั้งที่มีพิษและไม่มีพิษ โดยนักจับงูที่มีประสบการณ์ในการจับงูของชุมชนวัดคลองเตยใน 1 ที่ให้บริการทั้งภายในชุมชน และชุมชนอื่น ๆ ในเขตคลองเตย โดยเมื่อจับมาได้แล้ว จะขังในที่ที่จัดเตรียมไว้ เพื่อรอจนมีจำนวนมากพอ จนสามารถเอาไปให้สวนสัตว์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปล่อยกลับคืนป่าธรรมชาติต่อไป

(3) ในแต่ละชุมชนมีการจัดตั้งศูนย์สาธารณสุข หรือศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือ บรรเทาอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการเบื้องต้น โดยได้รับความสนับสนุนจากศูนย์สาธารณสุข 41 และโรงพยาบาลในพื้นที่คลองเตย ทั้งด้านยารักษาโรค การอบรมให้ความรู้แก่ชาวชุมชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ดังกล่าวในเรื่องการจ่ายยา การวัดความดัน การวัดไข้ เป็นต้น

(4) โดยเฉพาะชุมชนคลองเตยถือ 4-5-6 ที่มีการจัดสวัสดิการในด้านการรักษาพยาบาลผู้ป่วยทุพพลภาพ อัมพฤกษ์ อัมพาต สภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ ด้วยการรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบัน โดยการกระตุ้นร่างกายด้วยไฟฟ้า การจ่ายยาแผนปัจจุบัน การทำกายภาพบำบัด และให้บริการแพทย์แผนไทย คือ การนวดกดบริเวณจุดต่าง ๆ ที่สำคัญของร่างกาย เป็นต้น

(5) ในบางชุมชนมีการจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยลดภาระผู้ปกครองที่ต้องประกอบอาชีพในตอนกลางวัน ให้สามารถนำบุตรหลานมาฝากดูแลได้ และเมื่อเลิกงานก็มารับบุตรหลานของตนเองไปดูแลต่อ เช่น ชุมชนพัฒนาชุมชนใหม่ (แฟลต 19-22) ชุมชนริมคลองวัดสะพาน เป็นต้น

(6) ชุมชนสวนไทร เปิดเวทีซุ้มมวย และลานกีฬาออกกำลังกายของชุมชน เพื่อให้เยาวชนได้เข้ามาออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์กัน เพื่อจะได้ไม่ไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

3) ชาวคลองเตยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนเอง

(1) ชุมชนไผ่สิงห์โต ได้ริเริ่มก่อตั้งกองทุนขยะ โดยเน้นณรงค์ที่เยาวชนระดับประถมศึกษาให้เก็บขยะได้ทุกประเภท เพื่อนำมาแลกสิ่งของตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ไข่ไก่ ผงซักฟอก ยาสระผม เป็นต้น และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ นำขยะที่เก็บได้มาฝากไว้ที่กองทุน แล้วคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้รับผิดชอบนำขยะที่รับฝากไว้ไปขาย เมื่อได้เงินมาคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจะฝากเงินเข้าบัญชีให้ตามสัดส่วนที่เด็กฝากขยะไว้กับกองทุน และสามารถเก็บขยะจากที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นเฉพาะขยะที่เก็บได้จากภายในชุมชนเท่านั้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นการปลูกจิตสำนึกด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน

(2) ชุมชนริมทางรถไฟสายท่าเรือ จัดโครงการเก็บขยะเดือนละ 1 ครั้ง เช่นเดียวกับชุมชนไผ่สิงห์โต ต่างกันที่ไม่ได้เป็นในรูปแบบของกองทุน แต่จัดให้มีกิจกรรมเก็บขยะ เพื่อแลกของเป็นรางวัล ๆ ไป

นอกจากนี้เยาวชนส่วนหนึ่งในชุมชนคลองเตยมีจิตสำนึกของการมีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับงาน/ กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ที่คณะกรรมการ หรือผู้ใหญ่ในชุมชนร้องขอให้ช่วยเหลือ เช่น

(1) ชุมชนคลองเตยถือ 4-5-6 เมื่อต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก วันพ่อ วันแม่ จะเรียกประชุมเยาวชนให้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยเป็นประจำ เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะกรรมการชุมชน/ กิจกรรมนั้น ๆ มอบหมาย

(2) ชุมชนปียวัชร จัดให้มีการแสดงโขนโดยกลุ่มเยาวชน โดยจัดแสดงทั้งภายในชุมชน และรับงานแสดงตามงานรื่นเริงต่าง ๆ ภายนอกชุมชน ซึ่งรายได้ที่ได้รับจากการแสดงจะนำไปใช้ในด้านการศึกษา ซื้อเครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียน แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง ถือเป็นการฝึกให้เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ไปมั่วสุมอบายมุข ยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทย ให้สืบทอดแก่คนรุ่นหลังอีกด้วย

(3) ชุมชนเริ่มเจริญ มีกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ โดยให้เยาวชนลงเดินในชุมชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการป้องกัน และดูแลรักษาตัวเองจากเรื่องดังกล่าวให้กับคนในชุมชน

6.1.4 สรุปรูปแบบและแนวทางการบูรณาการกองทุน

จากการศึกษา พบว่า เนื่องด้วยความหลากหลายของกองทุน และปัญหาจากการดำเนินงาน กองทุน ชุมชนคลองเตยจึงสามารถกำหนดรูปแบบ และแนวทางในการบูรณาการกองทุนได้ แตกต่างจากส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ในภาพรวม 3 ด้านดังต่อไปนี้

6.1.4.1 ด้านรูปแบบและกิจกรรม

1) ด้านรูปแบบการบูรณาการกองทุน

- ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนร่วมกันจากความเห็นชอบของสมาชิก ภายในชุมชนคลองเตย
- ดำเนินการคัดเลือกผู้บริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกในชุมชน
- กำหนด วางเงื่อนไขกฎระเบียบในการดำเนินงานส่วนกลางที่ชัดเจน โดยสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ทุกกองทุนได้นำไปปฏิบัติร่วมกันได้
- จัดระบบส่วนกลางเกี่ยวกับการตรวจสอบ และการทำบัญชีให้ชัดเจน
- กำหนดรายละเอียดการปันผลกำไรกองทุนที่ชัดเจนให้สมาชิกทราบ และนำผลกำไรที่ได้ไปใช้ เพื่อประโยชน์ของชุมชน เช่น กิจกรรมการกีฬาของเยาวชน กิจกรรมผู้สูงอายุ การศึกษา เป็นต้น

2) ด้านกิจกรรมการบูรณาการกองทุน

- ฝึกอบรมคณะทำงานโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้แก่คณะทำงานให้มีรูปแบบ และวิธีการดำเนินงานกองทุนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- กำหนดกฎเกณฑ์การให้กู้พิเศษ ในกรณีการส่งเสริมอาชีพสำหรับทุกกองทุน และทุกชุมชน
- การส่งเสริม และสนับสนุนในองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
- จัดการส่งเสริมอาชีพ โดยการจัดหาบุคลากรให้ความรู้ และแนะนำอาชีพที่เหมาะสมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสามารถนำเงินที่กู้ ไปประกอบอาชีพ ยังประโยชน์ได้ต่อไป
- จัดกลุ่มศึกษา ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ต่าง ๆ

6.1.4.2 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

- ผู้มีรายได้น้อย
- ผู้ต้องการลงทุนใหม่ หรือเพิ่มทุนในกิจการค้าขาย
- ผู้ว่างงาน
- ประชาชนในทุกชุมชนที่มีความสนใจเป็นสมาชิกแต่ละกองทุน
- เยาวชนอายุ 18-25 ปีและผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน
- กลุ่มผู้คนทำงาน อายุ 20-40 ปี

6.1.4.3 ด้านอื่นๆ

- สามารถเพิ่มทุนในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆจนกระทั่งนำไปสู่ธุรกิจ SMEsได้
- การบัญญัติกฎหมาย ระเบียบในการอนุมัติเงินกู้ การผ่อนชำระคืน และการลงโทษที่ชัดเจน
- กำหนดหลักการนำผลกำไรจากดอกเบี้ยมาบริหารชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน
- ภาครัฐควรจัดวิทยากร เพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนในการดำเนินงานถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่นำไปสู่การจดทะเบียนกองทุนเป็นนิติบุคคลในอนาคตได้
- มีกฎหมายชัดเจนในการตรวจการบริหารจัดการกองทุน และการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ จากเงินกองทุน และผลตอบแทนที่ได้จากกองทุน เช่น ดอกเบี้ย
- ภาครัฐจัดหน่วยงาน หรือบุคลากรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการกองทุนอย่างต่อเนื่อง
- สนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งภายในชุมชนคลองเตย

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะแนวนโยบายเพื่อรัฐบาลด้านการบูรณาการกองทุน

- 1) ควรมีการศึกษาการประเมินผลความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมชุมชนในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
- 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม/ชุมชน ของชุมชนที่ดำเนินงานกองทุน
- 3) ควรมีการศึกษา ประเมินผลการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนต่าง ๆ ถึงปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่ได้รับ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน

6.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติสำหรับกองทุนที่มีอยู่ในชุมชนคลองเตย

- 1) ควรดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ในชุมชนที่มีความพร้อม ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาในชุมชนได้
- 2) ผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณางบประมาณสนับสนุน โครงการให้เหมาะสมกับขนาดชุมชน และการชำระคืนอาจขยายเวลาตามความเหมาะสมของโครงการหรือกิจกรรม
- 3) คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีระบบการติดตามการดำเนินงานของกองทุนเป็นระยะอย่างจริงจัง